

5. Ліхницька Л. М. Старовойт Л.В., Бровчак Л.С. Особливості пізнання простору й часу в дошкільному віці як передумова успішного навчання дитини у школі // Науковий журнал "Молодий вчений". - №5.2 (69.2). – С. 110-115
6. Лозко Г.С. Українське народознавство: посібник для вчителя / Г.С.Лозко. – К.: Зодіак, 1995. – 368 с.
7. Мусієнко В.Д. Прилучення учнів до національної культури у процесі трудового навчання / В.Д.Мусієнко, Р.О.Захарченко. – К., 1996. – 122 с.

А. Останська,
здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського,
наук. керівник – канд. пед. наук, доцент Л. Ліхницька

КАЗКОТЕРАПІЯ ЯК ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА ТЕХНОЛОГІЯ У ПРОСТОРІ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Постановка проблеми: Пріоритетним у вихованні та навчанні дошкільників в умовах денного навчального закладу є зміцнення їх здоров'я. Дана проблема є досить актуальною в наш час, адже дедалі помітнішою стає тенденція до погіршення стану здоров'я дошкільників. Здебільшого одним з чинників є розумове навантаження через великий обсяг пізнавальної інформації, котру сприймають, формують та розвивають дошкільнята. А це призводить до погіршення самопочуття, перевтоми, зниження інтересу до навчання та інших негативних факторів впливу на поведінку дітей. Великого значення у процесі збереження дитячого здоров'я займає казкотерапія, вона успішно допомагає долати загрози, які виникають, сприяє покращенню емоційного стану дітей, стимулює їх до ведення здорового способу життя.

Мета статті:

- розглянути зміст та особливості використання казкотерапії як здоров'язбережувальної технології навчання та виховання дітей в умовах закладу дошкільної освіти;
- проаналізувати види казок, котрі використовуються в казкотерапії для збереження психічного здоров'я малюків, покращення їх емоційного стану;
- навести аргументи ефективності використання казкотерапії як здоров'язбережувальної технології.

Основна частина. Вплив навчально-виховного процесу на здоров'я дошкільників вивчався багатьма дослідниками, серед них можна назвати: І. Брехман, В. Кудрявцева, В. Сазонов, В. Бушуєва, В. Дільман, Л. Качан,

С. Костюнін, Є. Вайнер, М. Сікач та багато інших. Особливості використання казкотерапії як здоров'язбережувальної технології вивчали: Т. Зінкевич-Євстигнєєва, С. Черняєва, О. Гнездилов, Р. Ткач, І. Вачков та інші.

Спираючись на Закон України «Про освіту», можна звернути увагу, що основною метою, що ставить держава перед навчальними закладами це всебічний розвиток особистості як найвищої цінності суспільства, забезпечення здорових умов навчання та праці у навчально-виховних закладах. Забезпечення здоров'я дошкільників в умовах денного навчального закладу також закріплено в Конституції України, та інших нормативно-правових актах: Конвенції ООН про права дитини, Державна національна програма «Діти України», Закон України «про дошкільну освіту» [5]. Змістовним є Базовий компонент в котрому вказаний зміст терміну здоров'я, його формування та інше [1, с. 4]. Аналізуючи базову програму «Дитина в дошкільні роки» можна звернути увагу, що вона спрямована на всебічний розвиток дошкільників та передбачає впровадження здоров'язбережувальних технологій навчання та виховання у ЗДО. В свою чергу навчальна програма націлена на впровадження вихователями різноманітних форм з оздоровлення тим самим забезпечуючи фізичне, соціально-емоційне, духовне, інтелектуальне благополуччя дітей.

В науковій літературі під поняттям «здоров'я» розуміють індивідуальний психоматичний (душевно-тілесний) стан, котрий виражається у здатності людини оптимально задовольняти основні життєві потреби [2, с. 3]. Тісно з даним поняттям переплітається поняття «здоров'я психічне», що являє собою стан душевного благополуччя, повноцінної психічної діяльності людини, що виражається в бадьорому настрої, доброму самопочутті, його активності [4, с. 12]. Отже, перед денним навчальним закладом стоїть завдання створити психолого-педагогічні умови, які б забезпечили розвиток психічного, фізичного, соціального та духовного здоров'я дошкільників. До таких можна віднести харчування (споживання якісної їжі та води), побут (якість побудови, рівень безпеки на території закладу), рухова активність (використання засобів різноманітних форм оздоровлення).

На думку С. Свириденко існують такі здоров'язбережувальні технології:

1. Здоров'язберігаючі технології, вони створюють безпечні умови для перебування, навчання та праці в садочку та ті, що вирішують завдання раціональної організації виховного процесу, відповідність навчального та фізичного навантаження дитини.

2. Оздоровчі технології, в них на меті вирішити завдання щодо зміцнення фізичного здоров'я дітей, підвищення потенціалу: фізіотерапія, фізична

підготовка, загартування, ароматерапія, гімнастика, масаж, фітотерапія, казкотерапія, музична терапія.

3. Технологія навчання здоров'ю, має на меті реалізацію життєвих навичок, що реалізується завдяки організації факультативного навчання та додаткової освіти.

4. Виховання культури здоров'я передбачає формування уявлень про здоров'я, цінність, посилення мотивації на введення здорового способу життя [2, с. 4].

Одним із різновидів здоров'язбережувальної технології є казкотерапія, її головна мета зберегти духовне, психічне, соціальне здоров'я дошкільників. Казкотерапія є системою передачі життєвого досвіду, розвитку соціальної чутливості, інтуїції і творчих здібностей. Метою використання казкотерапії є перетворення негативних образів в позитивні. Спокійний стан нервової системи повертає дошкільнику здоров'я. Казкотерапія – це психологічний метод, який використовує казкову форму для інтеграції особистості, розвитку творчих здібностей, розширення свідомості, удосконалення взаємодії з навколишнім світом [3, с. 8]. Казка є головним засобом впливу на дитину. Вона входить у життя людини з раннього дитинства та супроводжує її протягом усього життя; з неї починається знайомство зі світом людських взаємин, з навколишнім світом у цілому. Механізми здоров'язбережувальних технологій через казку впливають на свідомість дитини, дозволяють оперувати її потребами, інтересами, цінностями, мотиваціями, настановами, нормами. Коли дитина слухає казку в неї формуються вигадання, фантазії, творчі нахили, моделювання пошуку та прийняття рішення. Терапевтична казка відрізняється від звичайної тим, що її вигадують спеціально з урахуванням особливостей дитини. Тобто її головний герой схожий на дитину, він переживає ті ж проблеми й емоції. Він бореться, наприклад, з темрявою, й за його вчинками дитина може бачити, що це насправді не так уже й страшно. Або, навпаки, героя казки доля карає за те, що він не мисить руки або не слухається батьків. Засобами казкотерапії у дитини формується життєвий сценарій, вона переосмислює, трансформує, перетворює внутрішній і зовнішній світ та моделює кращий сценарій на майбутнє.

Казкотерапія, на думку, О. Деркач, буде ефективною, якщо вихователю працювати за наступною схемою:

- вигадати казкового героя, близького до дитини за статтю, віком та її характеристиками, головне щоб між казковим героєм та дитиною пробігла схожість котру дитина помітила;

- ситуація котра буде сформована у казці повинна бути схожою на проблему, що є у дитини але не мати прямої подібності;

- казка повинна пропонувати новий досвід дитині, використовуючи котрий дитина може зробити вибір щодо вирішення своєї проблеми. В цьому випадку на допомогу приходить психолог;

- сюжет казки повинен розгортатись в такій послідовності: початок казки, проблемна ситуація, кульмінація, розв'язка, мораль казки [3, с. 35].

На думку більшості дослідників казкотерапія впливає на психологічний стан дитини, стимулюючи покращення її стану, дошкільник стає більш врівноваженим, краще справляється з життєвими труднощами. Коли казку складено, її можна просто зачитати дитині без обговорення, тим самим даючи можливість подумати, фантазувати, уявляти, опрацювати інформацію на підсвідомому рівні та зробити необхідні висновки. Ефективність використання казкотерапії проявляється також з вирішеннями проблеми сорому, провини, брехні, різного роду психоматичних захворювань, з сором'язливістю, агресивністю, невпевненістю, тривожністю. Між тим в процесі казкотерапії дошкільник актуалізує свої проблеми, а також бачить різні шляхи їх вирішення.

Казкотерапія – це своєрідна «терапія» середовищем, у ході її використання виникає почуття захищеності та смак таємниці. Казкотерапія – це процес утворення зв'язку між казковими подіями та поведінкою в реальному житті. На Сході здатність казки позитивно впливати на психічний стан людини була помічена лікарями й використовувалася свідомо. Один із найвідоміших прикладів такого лікування – історія Шахерезади із серії арабських казок «Тисяча і одна ніч». Цілющі властивості казки було покладено в основу цілого напрямку сучасної психотерапії, названого казкотерапією. У казці можна знайти повний перелік людських проблем і образні способи їх розв'язання. Слухаючи казки в дитинстві, людина поповнює у підсвідомості банк життєвих ситуацій. Цей банк за необхідності може бути активізований, якщо ні – так і залишиться пасивним [3, с. 27].

Казкотерапія добре долає у дітей високий рівень тривожності, різноманітні страхи, агресивність, адаптує до різних дитячих колективів. Казкотерапію можна використовувати у роботі з агресивними дітьми, невпевненими, сором'язливими, брехливими, а також у випадках різного роду психосоматичних захворювань. Процес казкотерапії дозволяє дитині усвідомити та проаналізувати свої проблеми, побачити шляхи їх вирішення [4, с. 12].

Висновки. Таким чином, здоров'язберезувальні технології мають свою класифікацію, та впливають на розвиток психічного, духовного, соціального,

фізичного, здоров'я дошкільнят. Але невідомою складовою використання казкотерапії є підготовки від вихователя, не перевантажувати дітей організовуючи навчальний процес, враховувати вікові та індивідуальні особливості кожної дитини. Здоров'язберезувальні технології передбачають зміну видів діяльності, що проявляється через чергування інтелектуальної, емоційної, рухової видів діяльності; групову та парну форми роботи, що сприяє покращенню рухової активності, вчать поважати думки інших та висловлювати свої, правильно спілкуватись; проведення ігор та ігрових ситуацій, нестандартних та інтегрованих занять.

Література

1. Богуш А.М. Базовий компонент дошкільної освіти / А.М. Богуш // Київ: Видавництво, 2012. – С.4
2. Ващенко О., Свириденко С. Організація здоров'язберігаючої діяльності початкової школи / О. Ващенко, С. Свириденко // Початкова освіта. – №46 (334), 2015. – С. 2-4.
3. Деркач О. Педагогіка творчості: Казкотерапія на допомогу вчителю, вихователю, практичному психологу / О. Деркач // Вінниця: ВДПУ, 2018. – С.8-35.
4. Дубинська О. Казкотерапія як засіб розвитку творчих здібностей дошкільників / О. Дубинська // Психолог довкілля, 2017. – №10. – С. 12-13.
5. Закон України Про освіту [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
6. Закон України Про дошкільну освіту [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2628>
7. Крутій К.Л. Дитина в дошкільні роки: комплексна освітня програма / К.Л. Крутій // Запоріжжя: ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2016. – 160 с.

**Д. Пантілішина,
здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського,
наук. керівник –канд. пед. наук, доцент І.Барановська**

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ МУЗИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Постановка проблеми. Впровадження інтерактивних форм навчання – один із важливих напрямків удосконалення підготовки школярів. Невипадково, сучасні методичні інновації Нової української школи пов'язані зі застосуванням інтерактивних методів навчання учнів, адже навчальний матеріал, що вивчений за допомогою активного залучення в освітній процес, краще засвоюється, осмислюється, легше запам'ятовується.